



Miljøgevinst eller snoreklipning?

Målet om at fordoble skovarealet er et generelt mål, som ikke tager højde for, at natur- og miljøgoderne fra skov er forskelligartede

■ AF JESPER S. SCHOU OG KATHRINE LAUSTED VEIE

Natur- og miljøgoder fra skoven har karakter af at være offentlige goder. Hvis udbuddet af disse goder er for lavt, er det udtryk for en markedsfejl, som skal korrigeres gennem regulering eller en offentlig indsats.

Derfor er det vigtigt, at skovmålene er udformet som konkrete styringsmål, så der effektivt rettes op på markedsfejlene. I Danmark har vi et mål om at fordoble skovarealet, som en stor del af ressourcerne i skovpolitikken er allokeret til at nå. Men dette



FOTO: MIKAEL B. HANSEN

Goderne, som en skov bidrager med, afhænger af, om skoven er gammel (som Suserup skov på billedet her), eller om det er en nyetableret skov.

generelle mål tager ikke højde for, at natur- og miljøgoderne fra skov er forskelligartede, ligesom målet indebærer en implicit opprioritering af ny skov frem for en indsats i eksisterende gammel skov.

Skiftende regeringer har siden 1989 holdt fast en målsætning om, at skovarealet i Danmark skulle fordobles. Dette svarer til, at skovarealet inden år 2089 skal øges til 20-25 pct. af det samlede areal. Det er forståeligt, at der er stor politisk veneration for denne målsætning, da den er målbar, den kan nemt følges gennem tilskudsordninger, og endemålet ligger langt ude i fremtiden.

Samtidig er det oplagt, at skov som naturtype - udover at give ejeren en indtjening gennem skovdriften og mulighederne for jagtudlejning mv. - også leverer en række væsentlige natur- og miljøgoder:

Skoven er levested for dyr og planter, skoven giver rum til rekreative aktiviteter, skoven har et nettooptag af CO₂ gennem opvæksten, og skoven kan beskytte grundvandsressourcer, når den nyetableres på landbrugsjord.

Fælles for alle disse goder er, at deres samfundsøkonomiske betydning afhænger af skovens drift, samt hvor skoven er lokaliseret. Samtidig er der ikke et oplagt sammenfald mellem de enkelte natur- og miljøgoder, ligesom ejerens egne interesser kan kollidere med ønsket om at levere natur- og miljøgoderne.

Ny eller gammel skov?

Den første væsentlige diskussion at have for øje er, om der er tale om eksisterende skov eller ny skov. I den eksisterende politik - og drevet af målet om at fordoble skovarealet - er der megen opmærksomhed om etablering af ny skov.

I praksis er der altid tale om at etablere ny skov på landbrugsjord, hvilket implicit indebærer, at

de dyre- og plantearter, som er afhængige af åbne landbrugsområder, nedprioriteres til fordel for arter, der trives i ny skov.

En anden implicit prioritering er, at man tilgoder opportunistiske arter, som hurtigt indvandrer i den ny skov og kan tilpasse sig til den hurtige udvikling, der pågår i en nyplantede skov. Dette skal ses i modsætning til en indsats, der gennemføres i eksisterende gammel skov, hvor der kan forekomme mere typiske og specialiserede skovarter, der er afhængige af en skov med lang driftshistorie og måske endda egentlig naturskov, som ikke har været genstand for skovdrift i en lang årrække.¹

Omvendt har skovrejsning på landbrugsjord nogle oplagte ekstra økosystemydelse, som ikke opnås i samme omfang i eksisterende skov. Dette gælder især CO₂ optag ved træernes vækst, som er beskeden i gammel (natur)skov. Tilmed er denne ydelse ikke afhængig af skovens lokalisering, da drivhusgassernes skadeseffekt er uafhængig af, hvor de forekommer eller reduceres.

Skov - men hvor?


Ny skov tillægges ligeledes værdi gennem tilvejebringelse af grundvandsbeskyttelse og rekreative muligheder, men omfanget af disse ydelser - og dermed også deres samfundsøkonomiske værdi - er afhængig af lokaliseringen.

Det er således oplagt, at konverteringen af landbrugsjord til skov kun har effekt i form af grundvandsbeskyttelse, såfremt skoven lokaliseres oven på et grundvandsmagasin, som er truet af forurening fra den eksisterende landbrugsdrift.

Det er også væsentligt at være opmærksom på, at grundvandsbeskyttelsen ved den ny skov er afhængig af, at skoven drives med mindre brug af gødning og pesticider end konventionelt landbrug. Den ønskede grundvandsbeskyttelse kunne også opnås gennem andre tiltag end skovrejsning, blot disse sikrer, at anvendelsen af gødning og pesticider ophører permanent på arealerne.

Den nye skovs rekreative betydning vil være afhængig af, at skoven placeres nær boligområder samt forekomsten af eksisterende rekreative områder lokalt. Hvis der inden for lokalområdet findes en eksisterende gammel skov eller et tilsvarende naturområde, er det næppe sandsynligt, at en ny

Se artiklen af Anders Højgaard Petersen et al side 11-13 for en nærmere diskussion af skov og biodiversitet.



● »Hvorfor skal skovarealet fordobles«?
Det er naturligvis et salgbart mål,
men det er ikke konkret rettet mod
de natur- og miljøgoder, som
grundlæggende ønskes forøget ●

skov vil forøge den rekreative aktivitet i områder væsentligt.

Derfor vil den rekreative værdi af en ny skov afhænge ganske meget af, at den etableres i områder med beskedne rekreative muligheder, således at der reelt sker en øget rekreativ aktivitet i lokalbefolkningen.

Desuden vil den rekreative værdi af den nye skov afhænge både af skovarealet, alderen og typen af beplantning. Det er også væsentligt at huske, at de rekreative gevinster er knyttet til regler, som sikrer befolkningen adgang til skovene. Tilsvarende kunne ændrede adgangsmuligheder til det åbne land øge den rekreative værdi af åbne bynære områder.

Dog skal bemærkes, at den rekreative værdi af skov kan være større end af et landbrugsareal af samme størrelse og med samme adgangsforhold, i det omfang befolkningens præferencer ikke er ens for rekreativ anvendelse af forskellige naturtyper.

I nogle tilfælde vil de forskellige goder fra skovene kunne produceres samtidig. Fx ny bynær skov, som også giver grundvandsbeskyttelse og CO₂-lagring, mens det i andre tilfælde er nødvendigt at prioritere, hvilke goder skoven skal levere.

Den nuværende målsætning kan opfyldes på flere forskellige måder, men en optimal udnyttelse af samfundets ressourcer kræver, at der foreligger klare tilkendegivelser af, hvad formålet er med det øgede skovareal, samt at relevante alternativer inddrages i beslutningsgrundlaget. Dermed sikres, at de gennemførte initiativer også bidrager med det højeste samfundsøkonomiske afkast. Dette er cen-

tralt for beslutninger om ændret arealanvendelse i et land som Danmark, hvor areal er en begrænset og dermed kostbar ressource.

Konkretiser, analyser, prioriter

Sidst er der altid god grund til at stille spørgsmålet: »Hvorfor skal skovarealet fordobles«?

Det er naturligvis et salgbart mål, som tilmed er nemt at opføre, men det er jf. gennemgangen herover ikke konkret rettet mod de natur- og miljøgoder, som grundlæggende ønskes forøget. Samtidigt forekommer målet om, at skovarealet netop skal fordobles, som et noget arbitrært valg. Derfor er der en betydelig risiko for, at målet ikke giver en efficient fremskaffelse af de ønskede natur- og miljøgoder.

Anbefalingen skal være, at der i første omgang sættes navn og omfang på de konkrete natur- og miljøgoder, som man ønsker forøget. Dernæst skal forskellige tiltag - herunder skovrejsning - der kan tilvejebringe disse goder, beskrives, og der skal udarbejdes cost-benefit analyser, som giver et systematisk grundlag for at sammenligne tiltagene.

På dette grundlag kan der så udarbejdes en strategi- og handlingsplan, der kunne koordineres med de øvrige eksisterende og planlagte initiativer på naturområdet og gives navnet: Naturplan Danmark!

*Jesper S. Schou er kontorchef i
De Økonomiske Råds Sekretariat og
Kathrine Lausted Veie er ph.d. studerende
ved Skov og Landskab, KU SCIENCE.*